

M A G Y A R M E R K U R

1789-dik ezftendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. külörös engedelmevel.

Szombaton Böjt - elő - Havanak 14-dik Napján.

Szomorú Történetek.]

Minekelötte új hírekkel be-köszöntene az ő E. Olvasóinál a' Magyar Merkur; engedelmet kér, hogy a' múlt Szerdán a' fok akadályok és szerentsélen történetek miatt, mellyek Magyar Hazájának Duna mellyéki várofsait és helységeit érték, Pestről el - nem indulhatott újságokkal. Óhajtvá várta vala a' 12 napig el - maradott Póstáknak el-érkezését; és éppen midőn arról aggódna, mivel írja tele a' hírmondó leveleit, jönnek mindenfelől a' tudósítások; mellyeket ha most nem egyszerre, leg alább a' jövő napokban, a' mellyeken szoktak közre botsattani a' M. Merkurnak tudósításai, árkusonként elő-adni fogja az ő É. Olvasóinak.

A' ki mostan Sz. Gellér hegyéről vagy egyéb magos helyről Pestet Budát körül-nezi; szivbeli fájdalom

lom nélkül nem tekintheti ezen szép két Magyar városoknak siralmas állapotját, mellyben sínlődnek sárnapról Febr. 9-étől fogva. Akar merre tekintsen ember, mindenütt a' nagy ár vizeket látja: szemeivel el-ném éri a' víznek megszűz terjedő széleségét. Szombatán Febr. 8-án éjtzaka 11 órakor a' hallatlan vastagságú jég ifzonyu ropogással a' Dunán meg-indult, minekutánna a' víz olly magófságra nevededett volna, hogy a' partokon fellyül folyt-el. Ez az erős jég nem darabonként, hanem egész térségével ment-el a' Dunáról, és a' mint hirlelik, alább-mentében a' Duna mellett lakókat olly hirtelen érte, hogy a' szegények házaikkal együtt el-ragadtattak az omló víztől és minden rontó jegtől. — — — — — Vasárnap előtt a' víz már mindenfelé ki-öntött vala és ha ölnyivel nagyobra nevededett volna az 1775 ezte d-beli ár-víznek magófságát el-érte volna. Budán alsó városai, ugymint: a' Rác-város, vízi-város, és város, Ó Budának egy része el-merült a' vízben. Pesten a' piaton tsónakokon jár ak némelly házokból emberek: mindenek magok óltalmazáforul gondolkottak. Pestnek szegényebb lakófsait érte a' szerentelenség, hogy Pesten fellyül a' töltés formájú tsínált bé-szakadott, és az által a' Duna mint egy uj árk által az egész szép térséget és a' külső városokat tottig vízzel bé-borította. Dél után a' víz az ő előbi árkába visszsa tért, minekutánna a' jég, a' mely Rátzkevénel meg-állapodott vala ismét el-folyt volna. De hihető hogy valahol ujjolag meg-akadott a' jég mert 10 én reggel nagyobb mélységre nevededett a' víz. Az óltától fogva keveset apadott a' víz; és most úgy körül vagyunk véve a' víztől, hogy sem ide nem jöhet valaki hozzánk másként hanem vízen, és innét sem mehet senki se lóval se kotsival. Városunknak szép rend-

rendtartásainak köszönhetjük, hogy a' szegény adózó nép a' nagy vesztétől meg-szabadított és nyomorúsága valamennyire könnyebbült. Leg-ottan olly módok talattak, a' millyeneket egy helyes rendet-tartó várostul várni lehet. Mindenfelől hozattak a' tsónakok, a' mellyeken az emberek vagyonjokkal együtt viz el meg-tölt rosz házaikból ki-vittettek. A' kik pedig még-hátra maradtak és segítség nem nyújthatott nékik hamarán; azok az éhel való haláltól meg-mentettek. A' pékeknek meg-parantsoltatott, hogy elégséges kenyeret sütsenek, mellyek annak utánna a' szegény népnek el-osztattattak: Meddig fog még tartani ez a' nyomorúság, Isten tudja. Napról napra nevedik bajunk; házak számosan dülnek-el, és a' szegénység szenved. Tegnapról fogva havaz és hideg szél fú. Sok fő és al-rendü Úri személyek felebaráti szeretetjeket ki-nyilatkoztatták ezen szomorú esetben. Főképpen Illyésházy és Keglevits Gróf Urak mindenüvé fiettek a' kar-vallottaknak segítségére. Az ide való kavé-főző Tuzl Úr 100 kenyereket osztogatott-el a' szegényeknek. Már most egy *Kassa* állittatott-fel ezeknek számára; a' mellyhez jó számmal adattatik az alamisna jó szívü és az ügye-fogyottakon szánakozó jeles személyektől.

*Linz*ből iratik: hogy ott a' Duna hasonlóképpen ki-öntött és mindent víz alá vetett, a' felső országon pedig sok károkat tett. Bétsnél a' múlt hónapnak 27-én a' jég el-töredezett, a' hidakat meg-rontotta és egyéb kár-tétel nélkül el-ment. *Poson* városa előre látvan, hogy a' meleg és esős idők miatt meg-nevedett Duna a' jeget fel-emelni és tovább indítani fogja; a' városi tanács bölts rendeléseket tevé a' víztől eredendő veszedelem ellen. A' Duna parton lakóknak jelentetett: hogy őrizzék és ójják magokat a' víz el-

len. Mindenfelé a' Duna parton ki-váltak állítva vigyázatok és ágyúk, hogy mihelyt a' jég meg-indul azonnal hírül adassék a' lakosoknak. Azonban a' tengeriak és hajók készen tartattak, hogy segítség nyújtassék a' veszedelemben forgóknak. E. m. f. hónapnak 2-3-án éjfélkor adattatott a' jel; a' töredező jégnek zúgása reggel 5 óráig tartott, a' mellyben a' jég el-ment, nagy halmok fel-nevekedett és minden kártétel nélkül egymástul elfoszolvan el-úszott. Köptsinnelés Orofsvárnál az egész térséget be-borította a' Duna. Csalóközbe ki-öntött a' víz. Hasonlóképp tudósítatunk, hogy a' Vág vize is ki-öntött, és a' többi közt Szeret leg-többet szenvedett. Mit mondjak Győr felől? tudva vagyon hogy ez a' jeles város mindenkor sokat szenvedett az ár-vizek miatt, és most sem léssen ki-véve a' szomorú esettől, a' mellynek batorságosabb helyek-is mostan alá-ja-vettettek.

Hadi dolgok.

Szebeni tudósítások Febr. 2. Az imént múlt hónapnak 30-án egy lieve nyargaló pósta (estafette) az az örvendetes hírt vitte Szebenbe, hogy ő Felső-Fábrisz Generálnak halála által az Erdély Országi hadiseregnek fel-szabadúlt vezérségét a' Generál-Hadnagy-nak, *Hohenlohe Kirchberg* Hertzeg Úrnak által adott méltóztatott. Tudva vagyon, hogy a' Hertzeg az Ostriai háznak vitézebb vezéri közül való, a' ki sok rendbéli hartzra-kelesekben az ő vitézi tulajdonságának jeles bizonyosságát adta. Óhajtvá varatik az ő eljövetele Szebenbe, melly egynehany napok mulva megtörténhetik.

Az el-múlt napokban, *Mustafa Osmán*, a' ki az esmeretes által-rohanásnál Rimnikre, hadi fogságba jutott, Szebenből Gyula-Fejérvárra vitettetett. A' meddig Szebenben mulatott, minden ember helyben hagyta az ő maga-vifélését, és ő is kedvét találhatta

abban, a' miként kitsinytől fogva nagyig mindenik bant vele Szebenben. Egy rendes és alkalmas szállásba helyeztetett, a' városban szabadon fel'salá járhatott, és éppen csak egy al-tiszt kíséerte. A' legjobb társaságokba szabad be-menetele volt, és mindenütt betsülettel fogadtott.

Ez a' Mustafa, Görög Papnak fia, ki is magát Muselmánnak környül-meteltette. Az ő ifjuságának idejét kapfi-hajókon töltötte a' mostani Oláh fejedelem, Mavrojeni társaságában. Mavrojeni sok mesterkedés és a' Kapitán-Basának kegyelme által Oláh országi vajdaságra fel-emelte magát. Az új fejedelem az ő régi tolvaj-pajtásiról el-nem felejtkeze, hanem mind-egyiknek régi barátságát hozzája külömbfele tisztséggel az ő birodalmában meg-ajándékoza. Mustafa Osmán a' Hercegi publikán madaraknak fő gondviselője volt, melly tisztsége: a' jelenvaló háborunak ki-fakadásáig viselt. A' hadnak kezdetén a' Fejedelem az Oláh országi hadi feregeknek vezérévé tette. Ezen méltóság inkább illett az ő hajlandóságához, hogy sem az előbbeni. A' Török Császár a' múlt táborozáskor száz ezüsts tollakat küldött nékie, mellyeket azok a' katonáik közt el-kelletett volna osztania, a' kik különösen jelessé tették volna magokat. De mind az ő el-fogattatása napjáig nem volt alkalmatósága arra, hogy kétfőnél többet el-ajándékozhatott volna. A' többit magával vitte Szebenbe (*).

* Ezen tollak goromba munkával készítették, és vékony rozsz ezüsből állanak. Páva tollaknak formáját viselni látszatnak.

A' közel-való békeség' szerzésnek reménysége mindenestül el-tűnt. Mindenütt az új hartzra-kelesre való készületek meg-tételnek. Mindegyik Magyar Regiment egy bataljtjonnal meg-erősítettett, melly a' tisztség

ségben való elő-mozdulásokat szerzett. — Szomszédainkban a' hadi seregek imitt amott indulnak. Az elmúlt napokban egy tsapat (Zug) Húfzarság a' Vöröstoronyi pafsus felé vette útját. — Ez esztendőnek kezdetétől fogva a' Császárnak minden örökös birodalmiban kézf. tőke pénzek vetetnek-fel százától 500-rinttal fizetendő uzorával.

A' Bosnyai Török katonaságról. A' Sejmenek egy forma öltözetben járnak, de fegyvereik külömbfélék. A' Serdenjetslik és Nefék olly színű és formájú ruhát hordoznak a' millyen nekik tetszik. A' Spáhik is mindenkor együtt maradnak, és egyik sem mégyen-ki a' táborból, ki-vévén mikor valahová küldtetetik. Kinek-kinek olly öltözetet viselni szabad, a' millyen neki kedve telik, mindazáltal tsinos ruhát lehet rajtuk látni, jó lovakon járnak, mivel mind nemesek. Ez a' leg-jobb Török lovas nép. A' többi hadi seregek a' Török Császártól pénzel és kenyérral tartatnak: de a' Spáhik sem fizetést, sem kenyeret, sem abrakot nem kapnak; hanem mindenik maga magáról visel gondot, mivel nemesek és jószággal bírnak. A' Jantsárok és Sejmenek a' kik mesterséget vagy kézi-munkat űznek, némellykor a' Császári kintsből segítséget kapnak, a' mesterségeknek jobb folytatása okáért.

A' Konstantzinápolyi népnek hatalmas szava a' Nagy Vezér helyett az Ásiai Kadileskirt Ádzsi Mehemetet hívja a' szárazon vitézkedő hadi seregnek vezérlésére az Oroszok és Magyarok ellen. Ez a' népnek bálványja most; de valójában egy rendkívül erős szinte 60 esztendő s férjfiu. Ő az a' ki Perfiának nyugalmatlan uralkodóját fok izben meg verte az ő vitézsége által, és a' Moreabéli Görögöket az 1770-
Divánban el-tökéltett ki-irtatásoktól meg-mentette.
 tanátslotta a' Török Császárnak, hogy a' tengeri

kötő-helyeken ispotályok építtesenek ; melly mindazáltal a' háboru miatt abban maradt.

A' Kapitán Basa, a' kiről azt mondták, hogy nem bátorkodna többé a' fővárosba menni, Nov. 20-án Konstantinápolyba érkezett, és a' Császár, valamint ez előtt, ugy most-is jó kedvében tartja ezen öreg vitézt. Ugyan az nap jött a' hadi seregtől *Rachid Effendi*, és előbbeni póltzát mint Ráísz Effendi és Fő Kantzellarius ujjolag el-foglalta. Derék ember lehet ez ; mert a' Császár maga hívta vissza a' hadi seregtől ; esmervén okosságát és egyéb ditséretes tulajdonságait. A' Nagy Vezér nehezen bocsátotta-el magától ; de csak ugyan el-eresztette ; által látván hogy ezen jó barátjára szüksége lesz Konstantinápolyban.

A' Török hajóknak építő helyén nagyon fiettetik a' hajóknak építése. Minden hajó szerek felesleg kéznél vagynak és a' dolog szaporán foly. Melly okbul a' jövő tavaszig a' hajós sereg jó állapotra helyheztesztetik, és nagy erővel a' tengerre ki-fog szállni. Nov. 18-án a' Spanyol követ a' fényes Portának főbb Ministereivel titkon beszélgetett, a' mellyben, a' mint vélik, az ő udvarának közben-járását ajánlotta a' békeség-szerzésre.

Szardinia Ország is a' Portával akar egyezni a' két nemzetek közt való kereskedés eránt.

Banátban és egyéb Császári helyeken el-fogott raboknak száma feletté nagynak lenni mondatik. Sokan a' fő városon által Ásiába vitetnek. Szomorú sorsra jutnak azok, a' kik mint rabok el-adattatnak ; mert ha a' békeség és azzal a' raboknak ki-váltása megtörténik-is ; mindazáltal nehéz lesz azokat fel-keresni, a' kik távól való helyekre el-adattattak.

A' meleg idő hideg napokkal váltatott fel. Mellynek az a' hazna volt, hogy a' dög-halál egészen megszűnék.

A'

A' jövő tavaszkor 30000 fegyveres legények gyedül a' Törökök ellen fognak ki-indulni, 15000 Cseh és Morva országban öszve gyűlni, és 5000 Lengyel országra vigyázó szemet tartani. E' tés fél milliót. — A' következő harizra keléskor Törökök nem indulhatnak egész erejekkel a' Magyarok ellen, mivel az Oroszok Oszakovot bírják, részekre oszolhatnak.

A' Potemkin vezérsége alatt lévő hadi nép hátrészekre osztattatik-el. Egyik része, 12000 álló sereg Oszakovnak őrizetjére rendeltetett, a' másik, 13000 fegyvereseket számláló sereg Lengyel ország szélén megyen, és a' harmadik, melly 14000 férfiakból áll, Potemkin vezérlése alatt Bender felé fog indulni, hová hívta az ő felséges uralkodonéja. Az elébbi listom szerént Potemkin Hertzegnek hadi serege 3000 emberből állana. Erről a' vitéz vezérről azt beszélik némellyek, hogy az Oszakovi erőtségnek végostromanál puska - porral meg-telt hordóra ült volna, olly el-tökéltt szándékkal, hogy ha a' dolognak farsentsetlen ki-menetele lenne, a' levegő égbe fel-vetné magát.

Ő Felsége a' Császár a' Likáni vég-vidéki Regimentnél vitézkedő Fő Hadnagyját, Vukásovits Fülöpöt, a' M. Trézsia vitéz rendjének vitézét az ő király és vitéz hadi szolgálatjaira és egyéb jeles érdemeire nézve, a' mellyeket mind az ellenség előtt, mind pedig békefés idejében keréftt magának, az ő farsafszonyi nembéli magzattal együtt a' közönséges östökös birodalmi Bárói méltóságra emelni méltóztatott társának vagy szabott fizetésnek el engedése mellett.

A' mostan el-marcadt külföldi tudóftasok a' jószerdan egyéb jeles tört.netekkel együtt egész Oszakuban fognak közöltetni az E' Olvasókkal.